

RAPPORT

2020

RESULTATER FRA ESPAD 2019

Bruk av cannabis og andre ulovlige rusmidler blant 15-16 åringer

Elin K. Bye

Anne Line Bretteville-Jensen

Innhold

1. Innledning	2
2. Data og utvalg	3
3. Bruk av cannabis	4
4. Tilgjengelighet av cannabis	9
5. Risikooppfatninger og holdninger til bruk	11
6. Bruk av andre narkotiske stoffer, anabole steroider og sniffing av løsemidler	16
7. Oppsummering av hovedfunn	19
Referanser	21
Vedlegg 1. Spørsmål som er benyttet	23

1. Innledning

Cannabis er det mest brukte ulovlige rusmiddelet i Norge, også blant yngre ungdommer (FHI, 2020). Debutalderen for cannabis er lavere enn for andre ulovlige rusmidler og bruken er mest utbredt i de yngste aldersgruppene (16-24 år) (Bretteville-Jensen og Skretting, 2019). Det er derfor spesielt aktuelt å undersøke cannabisbruk blant unge mennesker. Lovgivningen som omfatter cannabisbruk er endret i mange land og en rusreform er på trappene i Norge. THC¹-nivået i hasjen som beslaglegges her i landet er tredoblet siden 2010 (KRIPOS, 2019), det er kommet nye typer cannabis på markedet, ungdom skaffer seg cannabis på andre måter enn tidligere og det kommer stadig ny kunnskap om potensielle skadevirkninger (Bretteville-Jensen, 2019). Samlet sett kan slike endringer etterhvert påvirke bruk, holdninger og risikoppfatninger, og det er derfor interessant å følge denne utviklingen over tid.

Det er imidlertid mye som kan påvirke bruken av cannabis. Om en person prøver cannabis, og eventuelt hvor ofte og hvor mye som brukes hver gang, vil blant annet avhenge av faktorer som pris og av hvor lett rusmiddelet er å få tak i. Formell lovgivning, opplevd sannsynlighet for straffereaksjoner og hva som faktisk skjer dersom politiet pågriper, kan også påvirke bruk. Det samme kan ytre påvirkning, sosiale relasjoner og gjeldende normer, f.eks. nasjonale og internasjonale trender i rusmiddelbruk, om det er andre i ens nærmiljø som bruker cannabis, eller medienes oppmerksomhet rundt cannabis. Dessuten vil individuelle faktorer som personlighet og preferanser, tidligere livserfaringer og bruk av andre rusmidler kunne påvirke bruken. For mange veies ønsket om gode rusopplevelser opp mot mulige kostnader og risiko for negative konsekvenser. Andre trekkes mot spenning, virkelighetsflukt eller ønske om å ikke bare leve et A4-liv. For enkelte er gruppepress avgjørende.

Rapporten presenterer resultater fra den norske delen av den europeiske skole-undersøkelsen ESPAD (the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs) blant 15-16-åringer (<http://espad.org/>). I Norge foretas undersøkelsen blant 10. klassinger. Den første ESPAD undersøkelsen fant sted i 1995 og er deretter gjennomført hvert fjerde år, det vil si at det til nå er foretatt syv datainnsamlinger (1995, 1999, 2003, 2007, 2011, 2015 og 2019). Ettersom alle undersøkelsene er foretatt i samme aldersgruppe og med mange av de samme spørsmålene, vil en kunne se om det har skjedd endringer i bruk, holdninger og risikoppfatninger av cannabis i denne aldersgruppen over tid. Resultatene fra perioden 1995 til 2015 er tidligere beskrevet i en rapport fra 2017 (Bye og Skretting, 2017).

I denne rapporten presenteres tallene fra ESPAD-undersøkelsen 2019, men vi ser også på trender i perioden 1995-2019. Det er først og fremst utviklingen i bruk av cannabis, opplevd tilgjengelighet av

¹ THC er en forkortelse for tetrahydrocannabinol og er den rusgivende komponenten i cannabisprodukter som hasj og marihuana. I 2010 var gjennomsnittlig THC-nivå i hasj ca. 8 prosent, men økte til 28 prosent i 2019.

cannabis, samt holdninger og risikooppfatning ved bruk som vektlegges. Vi presenterer i tillegg utviklingen i bruk av andre narkotiske stoffer, og ser også på alkoholbruk blant de som oppgir bruk av cannabis.

2. Data og utvalg

Formålet med ESPAD undersøkelsene er å sammenligne bruk av rusmidler og tobakk over tid blant 15-16-åringene i ulike land i Europa, og i 2019 deltok 35 land. De internasjonale spørreskjemaene kan lastes ned på <http://www.espad.org/reports-documents>. I Norge ble det i 2019 inkludert en rekke tilleggsspørsmål relatert til bruk av cannabis, blant annet om holdninger og tilgjengelighet (se vedlegg 1 for spørsmål som benyttes i denne rapporten).

Norsk Gallup, nå en del av Kantar TNS, har stått for datainnsamlingen i alle de syv undersøkelsesårene, og de er gjennomført i et representativt utvalg av norske elever på 10. trinn. I perioden 1995-2015 ble undersøkelsen gjennomført med papirskjemaer, mens 2019 undersøkelsen ble gjennomført ved bruk av elektronisk spørreskjema. Svarprosenten på skolenivå er redusert i perioden 1995-2015, og gjennomsnittlig svarprosent var i overkant av 50 % i perioden etter årtusenskiftet. Siden frafallet av elever befinner seg på skolenivå og ikke hos den enkelte elev, er det ikke grunn til å anta at dette har vært systematisk frafall. Ved skolene som har sagt ja til å delta, er deltagelsen blant elevene høy og den har vært om lag 90 % i perioden 1995-2015 (se Bye og Skretting (2017) for mer informasjon om utvalg etc. i de tidligere årene). I 2019 var svarprosenten 58 % på skolenivå og 89 % på elevnivå (antall elever som faktisk deltok i de utvalgte klassene). I denne rapporten er resultatene basert på svar fra 4325 elever født i 2003 (50,3 % gutter og 49,7 % jenter), og dataene er vektet med hensyn til geografi, skoletype (1.-7. klasse og 8.-10. klasse) og størrelse på skolene.

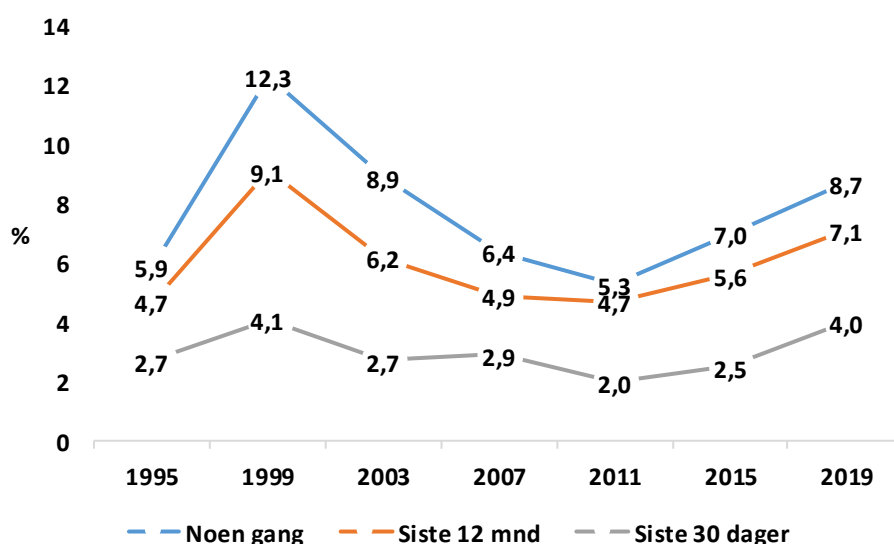
Det er testet for statistisk signifikante forskjeller i bruk over tid, mellom gutter og jenter, mellom Oslo og resten av landet og for utviklingen i risikooppfatning og opplevd tilgjengelighet (t-test for andeler/gjennomsnitt, som sier noe om de forskjellene vi finner er et resultat av tilfeldigheter eller ikke).

Det vil alltid være usikkerheter knyttet til undersøkelser basert på spørreskjema. Det gjelder også disse undersøkelsene. Feilkilder kan for eksempel være at ikke alle husker hvor ofte de har brukt ulike stoffer, og at de som svarer, bevisst eller ubevisst, kan gi feilaktige opplysninger (f.eks. for å «skryte på seg» bruk de ikke har erfart). Det kan også tenkes at noen kan være redde for å gi opplysninger om bruk av narkotiske stoffer, selv om spørsmålene ble besvart anonymt. Vi kan derfor ikke være helt sikre på påliteligheten av svarene som blir gitt, og dermed ikke være helt sikre på at *nivået* måles helt nøyaktig. Antar vi imidlertid at feilkildene er omtrent de samme i hver undersøkelse, er det likevel grunn til å tro at resultatene gir en god pekepinn på *utviklingen* i ungdoms bruk av ulike rusmidler.

3. Bruk av cannabis

Hvor mange har erfaring med bruk av cannabis?

I perioden før og rundt årtusenskiftet var det en sterk økning i andelen norske ungdommer som oppga cannabisbruk. Utviklingen var tydelig både i ESPAD- og i andre norske ungdomsundersøkelser (Vedøy og Skretting, 2009; Skretting og Bye, 2003). Denne økningen ble så etterfulgt av en nedgang, og bruken av cannabis har holdt seg nokså stabil i tiårsperioden etter 2007 (figur 2.1). I perioden 2007-2015 svarte i gjennomsnitt 6,2 prosent at de hadde brukt cannabis noen gang og 5,1 prosent at de hadde brukt siste 12 måneder, mens andelene for bruk siste 30 dager har variert mellom 2 og 3 prosent helt tilbake til 2003. Resultatene fra 2019 viser imidlertid en økning; sammenlignet med 2007-2015 har andelen ungdom som rapporterer å ha brukt cannabis noen gang økt fra 6,2 til 8,7 prosent ($p < 0,001$). Andelen som oppgir bruk siste 12 måneder eller siste 30 dager er naturlig nok lavere enn for bruk noen gang, men også her ser vi en tilsvarende økning i 2019 sammenlignet med 2007-2015-perioden ($p < 0,001$).

Figur 3.1. Andel 15-16-åringene som oppga å ha brukt cannabis henholdsvis noen gang, i løpet av siste 12 mnd. og i løpet av siste 30 dager, 1995-2019.

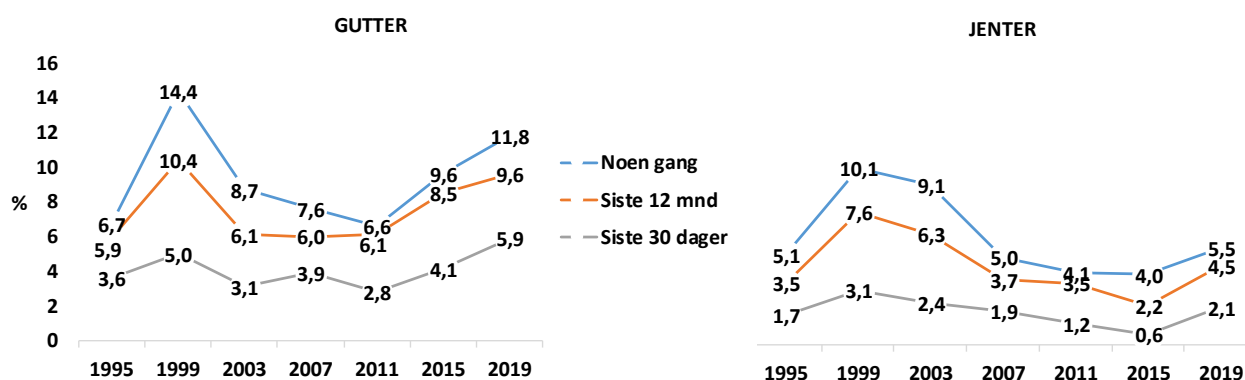
Dette er en utvikling som også er sett i andre ungdomsundersøkelser i Norge. Resultater fra Ungdataundersøkelsene, gjennomført av Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved OsloMet, har de siste årene rapportert om en økning i cannabisbruk siste 12 måneder for elever på videregående skoler (Bakken, 2019). I FHIs befolkningsundersøkelser om rusmidler og tobakk ser man også en økning i andelen som oppgir cannabisbruk i aldersgruppen 16-20 år, fra ca. 9 prosent i 2015 til ca. 13 prosent i 2020. Andelen cannabisbrukere som framkommer i slike spørreundersøkelser kan imidlertid variere noe fra et år til et annet, fordi man kun har svar fra et utvalg og ikke fra alle personer i aldersgruppa. For å få en mer robust måte å vurdere utviklingen på, har vi derfor sammenlignet gjennomsnittet når vi slår

sammen tallene for flere år (2015-17 og 2018-20). Også med en slik testing, blir økningen i perioden statistisk signifikant for aldersgruppen 16-20 år.

Tilsvarende økning i andelen unge som oppgir cannabisbruk finner man også i ESPAD-undersøkelser gjennomført i de andre nordiske landene. Spesielt stor er økningen i Danmark, der andelen som har brukt cannabis siste 12 måneder økte fra 11 prosent i 2015 til 15 prosent i 2019 (Jensen, Udesen og Ekholm, 2020), mens andelen i Finland økte fra 8,5 prosent til 11 prosent (Raitasalo & Härkönen, 2019). I Sverige har utviklingen holdt seg på omtrent samme nivå som i 2015, sett bort fra en liten økning for bruk siste 30 dager (Englund & Svensson, 2020). Til tross for økningen i 2019, har norske 15-16-åringere fremdeles lave andeler for cannabisbruk sammenlignet med de fleste andre land i Europa² (www.espad.org).

Forskjell i bruk av cannabis for jenter og gutter?

Med unntak av 2003, har det for alle år vært en høyere andel gutter enn jenter som oppgir å ha brukt cannabis både *noen gang*, i løpet av de *siste 12 månedene* og i løpet av de *siste 30 dagene* (figur 3.2). I 2019 økte andelen både blant gutter og jenter, og for gutter har økningen i bruk vært gjeldende siden 2011. Det er fremdeles flere gutter enn jenter som har erfaring med cannabis (11,8 versus 5,5 prosent). For bruk siste 12 måneder oppgir 9,6 prosent av guttene dette versus 4,5 prosent av jentene, mens andelen for bruk siste 30 dager er henholdsvis 5,9 prosent og 2,1 prosent for gutter og jenter.

Figur 3.2. Andel gutter og jenter i alderen 15-16 år som oppga å ha brukt cannabis henholdsvis noen gang, i løpet av siste 12 mnd. og i løpet av siste 30 dager, 1995-2019.

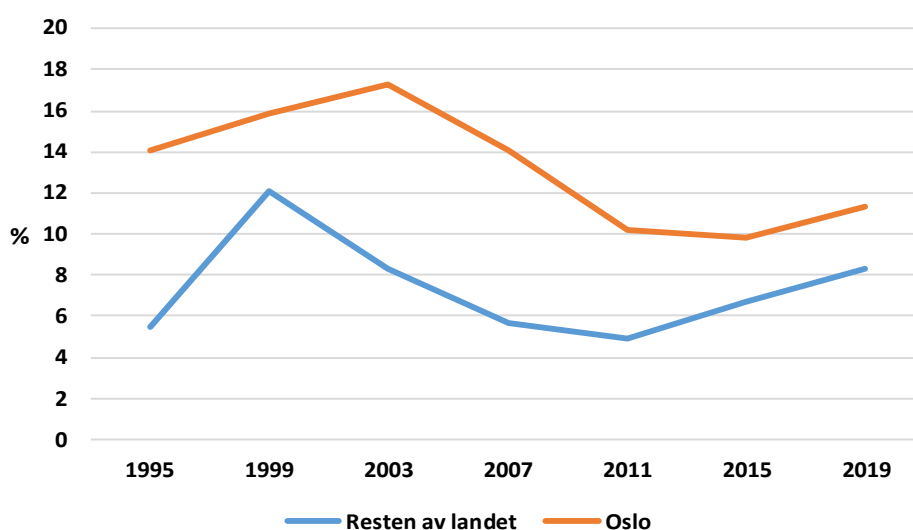
Disse resultatene samsvarer godt med resultatene fra Ungdata-undersøkelsene (Bakken, 2016; 2020). Både blant gutter og jenter på 10. trinn peker pilen oppover for bruken av cannabis i perioden 2015-

² Rapporten med resultater fra de øvrige europeiske land for 2019 publiseres 12. november 2020 på www.espad.org

2019. I 2019 oppga henholdsvis 8 prosent av guttene og 5 prosent av jentene på 10. trinn å ha brukt cannabis siste år (Bakken, 2020).

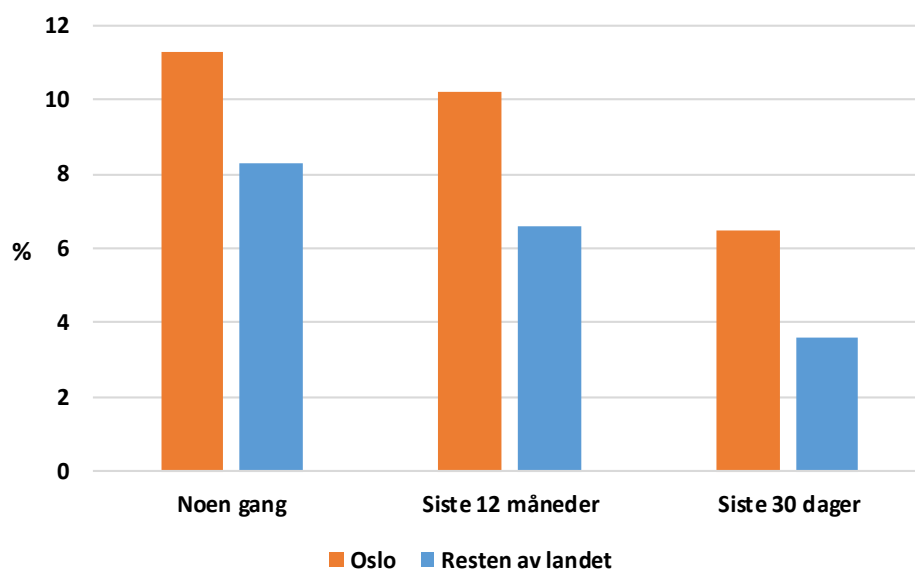
Mer cannabisbruk i Oslo?

Tidligere undersøkelser, både i befolkningen generelt og blant ungdom, har vist at bruken av cannabis er mer utbredt i Oslo sammenlignet med resten av landet (Bretteville-Jensen & Bramness, 2019; Bakken, 2018; Vedøy og Skretting, 2009). Også i ESPAD-undersøkelsene har det i alle undersøkelsesårene vært en større andel 10. klassinger som har erfaringer med cannabis i Oslo sammenliknet med resten av landet, men vi ser at avstanden er redusert noe de senere årene (figur 3.3).

Figur 3.3. Andel gutter og jenter i alderen 15-16 år som oppga å ha brukt cannabis noen gang, Oslo og resten av landet, 1995-2019.

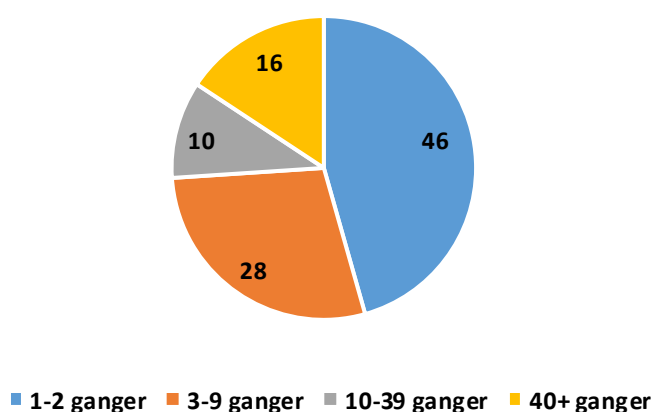
I 2019 oppga 11,3 prosent av Osloelevne at de noen gang hadde brukt cannabis, mens tallet for resten av landet var 8,3 ($p < 0,05$) (figur 3.4). Tilsvarende andeler for bruk siste 12 måneder var henholdsvis 10,2 prosent for Oslo og 6,6 prosent for resten av landet ($p < 0,01$), og for bruk siste 30 dager henholdsvis 6,5 prosent og 3,6 prosent ($p < 0,01$).

Figur 3.4. Andel gutter og jenter i alderen 15-16 år som oppga å ha brukt cannabis noen gang, i løpet av siste 12 mnd. og i løpet av siste 30 dager, i Oslo og resten av landet i 2019

Hvor ofte brukes cannabis?

Som vi har sett, er andelen som oppgir *noen gangs bruk* av cannabis naturlig nok større enn for *bruk siste 12 måneder* og *siste 30 dager*. For mange er bruken begrenset til en engangsforeteelse eller eksperimentering med rusmiddelet noen få ganger. Dette illustreres i figur 3.5; blant elevene som har oppgitt at de har brukt cannabis siste 12 måneder oppgir nær halvparten at dette dreier seg om 1-2 ganger, mens tre av ti oppgir 3-9 ganger. Om lag en av fire oppgir at de har brukt cannabis 10 ganger eller mer siste 12 måneder. Disse andelenene har holdt seg relativt stabile i perioden etter årtusenskiftet.

Figur 3.5. Antall ganger 15-16-åringene oppgir å ha brukt cannabis siste 12 måneder blant dem som har oppgitt bruk, 2019

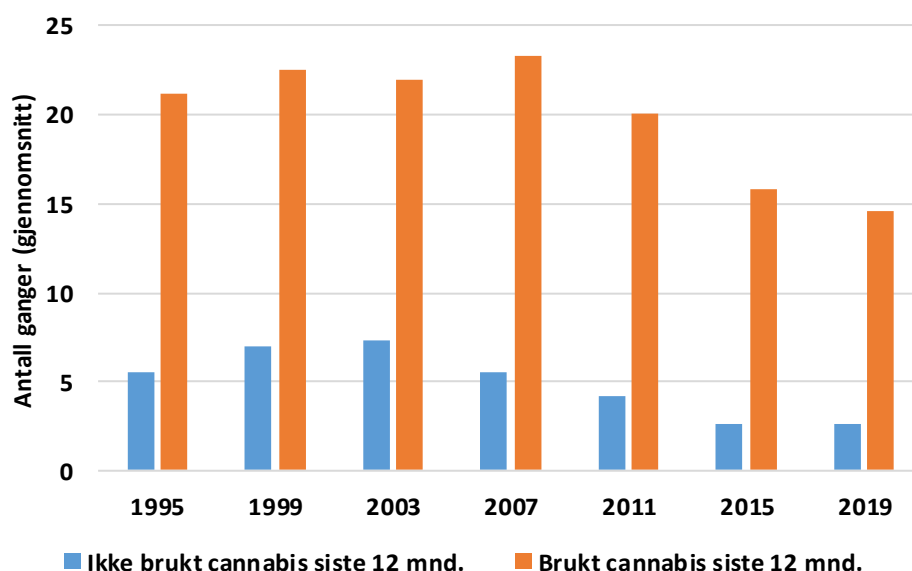
Hva slags typer cannabis brukes?

De som oppga cannabisbruk i løpet av siste 12 måneder ble også spurt om hvilke cannabisprodukter de hadde erfaring med. Mest vanlig var det å ha brukt hasj (90 %), etterfulgt av marihuana (45 %). Det var omlag 20 % som oppga at de hadde brukt cannabisolje. I tillegg oppga 30 % at de også hadde spist produkter eller godterier som inneholdt det rusgivende virkestoffet i cannabis, og om lag 20 % oppga også at de hadde drukket brus, iste og lignende som inneholdt THC.

Cannabis og alkoholbruk

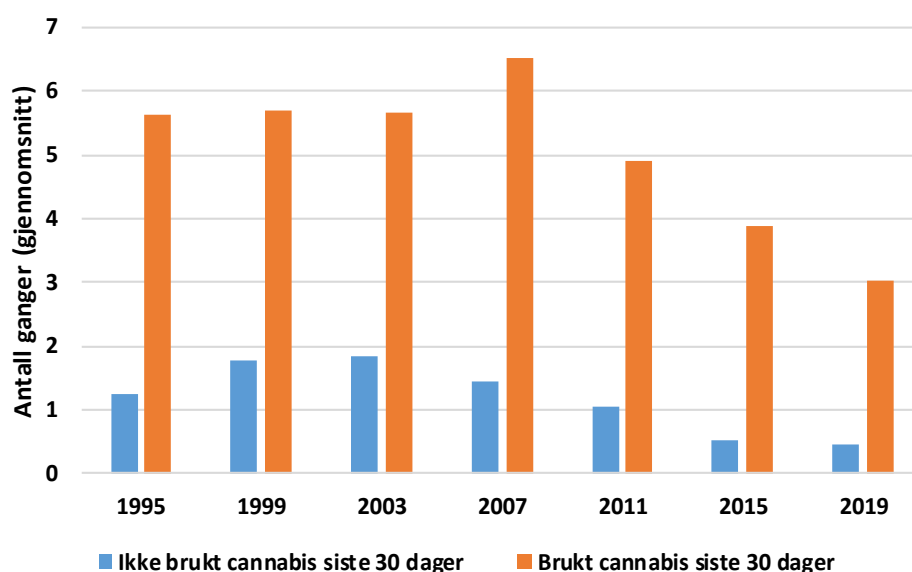
Brukere av cannabis drikker også ofte alkohol. Enkelte bruker begge rusmidler samtidig, mens andre bruker rusmidlene ved separate anledninger. Tre av fem som har brukt cannabis siste 12 måneder, oppgir at de har brukt cannabis samtidig med alkohol.

De 10.-klassingene som har brukt cannabis, skiller seg betydelig fra ikke-brukere når det gjelder alkoholbruk. Blant dem som oppga cannabisbruk *siste 12 måneder*, rapporterte 9 av 10 at de også hadde drukket alkohol siste år, mens det samme gjaldt 4 av 10 blant dem som ikke hadde brukt cannabis. Av figur 3.6 ser vi at dem som oppga å ha brukt cannabis i løpet av de *siste 12 månedene*, hadde en klart høyere drikkefrekvens (gjennomsnittlig antall ganger de hadde drukket alkohol *siste 12 måneder*) enn dem som ikke hadde brukt cannabis, og at dette gjelder for alle undersøkelsesårene.

Figur 3.6 Gjennomsnittlig antall ganger drukket alkohol i løpet av de siste 12 måneder blant 15-16-åringer som har brukt- og de som ikke har brukt cannabis i løpet av de siste 12 måneder, 1995-2019.

Av dem som i 2019 hadde brukt cannabis i løpet av de siste 30 dagene, oppga syv av ti at de hadde drukket minst 5 alkoholenheter én eller flere ganger ved samme drikkesituasjon, mens dette kun gjaldt for én av ti blant dem som ikke hadde brukt cannabis i samme tidsperiode. I figur 3.7 ser vi at de som oppga å ha brukt cannabis i løpet av de siste 30 dagene i alle undersøkelsesårene, hadde klart flere situasjoner der de hadde drukket mye (5 alkoholenheter eller mer ved samme anledning), enn dem som oppga at de ikke hadde brukt cannabis. Blant dem som bruker cannabis, gjør over halvparten dette samtidig som de også drikker alkohol, og de drikker også langt oftere mye alkohol sammenlignet med dem som ikke har brukt cannabis.

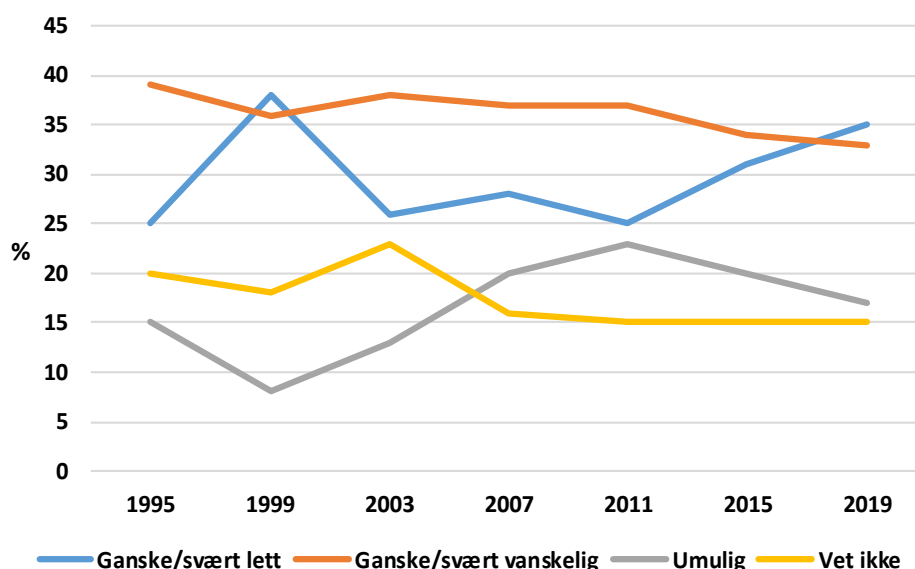

Figur 3.7 Gjennomsnittlig antall drikketilfeller med minst 5 alkoholenheter siste 30 dager blant 15-16-åringene som har brukt, eller ikke brukt, cannabis siste 30 dager, 2019.

4. Tilgjengelighet av cannabis

Opplevd tilgjengelighet av cannabis

For å få et bilde av hvordan 15-16-åringene opplever tilgjengelighet av ulovlige rusmidler som cannabis, er det i ESPAD-undersøkelsene stilt spørsmål om "hvor vanskelig tror du det vil være for deg å få tak i hasj eller marihuana hvis du skulle ønske det?". I 2019 svarte 35 % at de mente det var nokså lett eller svært lett, og vi ser i figur 4.1 at opplevd tilgjengelighet har økt fra 25 til 35 prosent mellom 2011 og 2019 ($p < 0,001$). Tilsvarende har andelen som svarte at det ville være umulig å få tak i cannabis gått noe ned fra 2011 til 2019, henholdsvis fra 23 til 17 prosent. Videre er det om lag 15 % som i perioden 2007-2019 har svart at de ikke vet på dette spørsmålet.

Figur 4.1. Oppfatning av hvor vanskelig 15-16-åringer tror det vil være å få tak i cannabis hvis de skulle ønske det, andel i prosent, 1995-2019.

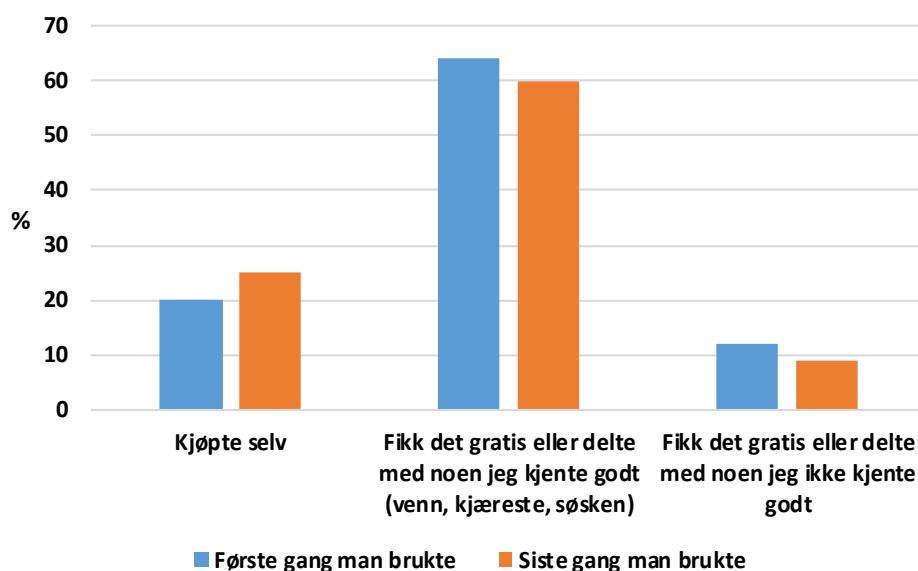
Mulighet for å prøve cannabis

Det ble i 2019 også stilt spørsmål om hvorvidt man noen gang hadde blitt tilbudt hasj eller marihuana, og 25 % svarte ja på dette. Dette stemmer godt med tallene fra Ungdata 2020, der henholdsvis 26 % av guttene og 19 % av jentene oppgir at de er blitt tilbudt cannabis siste år (Bakken, 2020).

I undersøkelsene fra 2007 og fremover er det i tillegg spurt om man noen gang hadde hatt mulighet til å prøve hasj/marihuana *uten* at man gjorde dette. I 2007 var det 25 prosent som svarte at de hadde hatt en slik mulighet, mens den tilsvarende andelen i 2011 og 2015 var redusert til ca. 20 prosent. I 2019 svarte 26 % at de hadde hatt en slik mulighet, og det dreide seg i hovedsak om 1-2 ganger. Sammenholdt med tallene for bruk (figur 3.1), er det med andre ord langt flere som er tilbudt cannabis enn som oppgir bruk av cannabis. En nærmere analyse av dataene i 2007-2015 perioden viste imidlertid at andelen som takket ja, gitt at de hadde blitt tilbudt, økte fra hver fjerde 10-klassing i 2007 til hver tredje i 2015 (Andreas Burdzovic og Bretteville-Jensen, 2018).

Anskaffelsesmåter for bruk av cannabis

De som oppga at de noen gang hadde brukt cannabis, ble i 2019 spurt om hvordan de hadde fått tak i stoffet første og siste gang de brukte det. Figur 4.2 viser at de fleste oppgir at de fikk cannabis gratis eller delte det med noen de kjente godt. Dette gjaldt både for første og siste gangs bruk, der omlag 3 av 5 oppgir dette som kilde. Videre ser vi at rundt 20 % oppgir at de har kjøpt selv, både første og siste gang, mens om lag 10 prosent oppgir at de har fått det gratis eller delt med noen de ikke kjenner så godt.

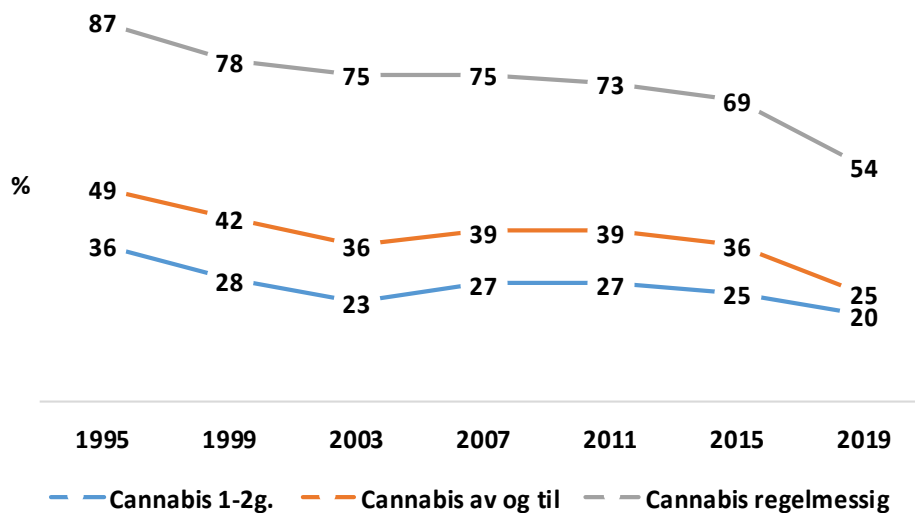
Figur 4.2. Hvordan man fikk tak i cannabis første- og siste gang man brukte, 2019.

5. Risikoppfatninger og holdninger til bruk

Risikoppfatning ved bruk av cannabis og andre rusmidler

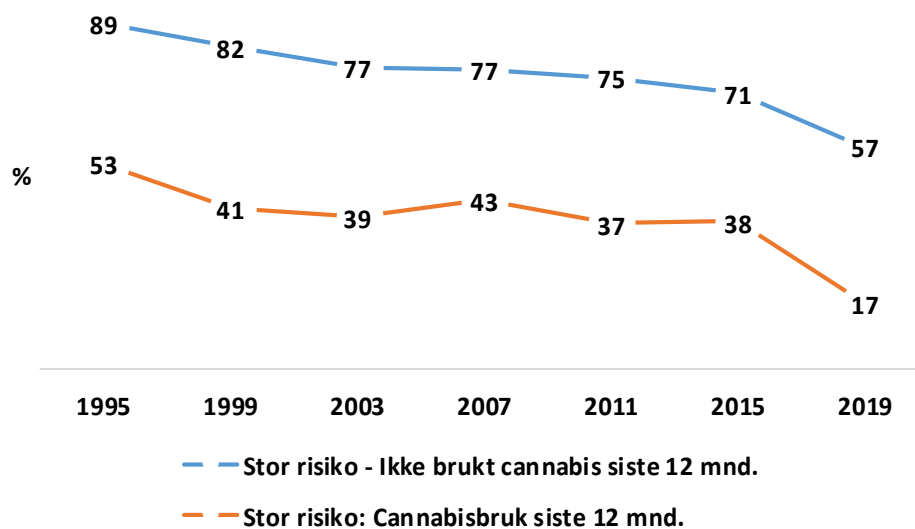
Elevene ble bedt om å vurdere risiko for skade ved ulike bruksmønstre for cannabis ved spørsmålet: «*hvor stor RISIKO tror du det er for at man pådrar seg skader (fysisk eller på andre måter) hvis man: i) prøver hasj eller marihuana en eller to ganger, ii) røyker hasj eller marihuana av og til, eller iii) røyker hasj eller marihuana regelmessig³*». Naturlig nok mente de fleste at risikoen for skader øker jo oftere folk bruker stoffet. I 2019 var det således 20 prosent som sa at de antar det er stor risiko for skader hvis folk prøver cannabis én gang eller to, 25 prosent mente risikoen for skade var stor hvis folk røyker cannabis av og til, mens 54 prosent mente at risikoen for skader var stor ved regelmessig bruk (figur 5.1). Vi ser at det i perioden 1995-2019 har vært en betydelig reduksjon i andelen som oppgir at de tror det er stor skade forbundet med de ulike bruksmønstrene for cannabis, med størst reduksjon for risikoen knyttet til regelmessig bruk. Fra å ligge på et nokså stabilt nivå rundt 70 % etter årtusenskiftet og frem til 2015, er andelen signifikant redusert fra 69 % i 2015 til 54 % i 2019 ($p < 0,001$). På disse spørsmålene har også andelen som svarer «vet ikke» økt. For eksempel svarte 4 prosent «vet ikke» i 1995, mens andelen var økt til 13 prosent i 2019 for spørsmålet om risiko ved det å røyke cannabis regelmessig.

³ Hva den enkelte forbinder med regelmessig bruk kan selvsagt variere, men disse formuleringene er valgt da de tilsvarer dem som benyttes i det internasjonale ESPAD-spørreskjemaet (Smoke cannabis regularly).

Figur 5.1. Andel 15-16-åringar som svarer at de mener det er stor risiko ved bruk av cannabis 1-2 ganger, av og til eller regelmessig, 1995-2019.

Risikovurderingen synes å henge sammen med egne erfaringer med cannabis. Figur 5.2 viser utviklingen i andel elever som oppgir at de mener det er stor risiko knyttet til regelmessig bruk fordelt på dem som har oppgitt bruk av cannabis siste 12 måneder versus de som ikke har oppgitt slik bruk.

Figur 5.2 Andel 15-16-åringar som mener det er stor risiko ved regelmessig bruk av cannabis, blant de som har- og ikke har brukt cannabis siste 12 måneder, 1995-2019.

Vi ser at andelen som mener det er stor risiko forbundet med regelmessig cannabis bruk er betydelig lavere for dem som selv har brukt cannabis de siste 12 månedene; 17 versus 57 prosent i 2019. Ser

man på den relative endringen for disse to gruppene, er reduksjonen nesten dobbelt så stor (68 %) for dem som har brukt sammenlignet med dem som ikke har brukt cannabis siste 12 måneder (36 %).

Denne reduksjonen i risikooppfatning over tid, ser vi imidlertid ikke for tilsvarende spørsmål om risiko forbundet med regelmessig bruk av andre illegale rusmidler, slik som ecstasy og amfetamin. Her har andelene holdt seg stabilt på om lag 70 % for begge stoffene i perioden etter årtusenskiftet. Det er dermed en større andel som forbinder regelmessig bruk av disse stoffene med stor risiko, enn det er med regelmessig bruk av cannabis.

I undersøkelsene har det også blitt spurt om risikooppfatning forbundet med bruk av alkohol ved å i) drikke en eller to enheter med alkohol nesten hver dag, ii) drikke fire-fem enheter med alkohol nesten hver dag eller iii) drikke fem eller flere enheter med alkohol ved samme drikkeanledning nesten hver helg (se også Bye og Skretting, 2017). I 1995 svarte 34 % at de forbandt det å drikke én eller to enheter med alkohol nesten hver dag med stor risiko og vurderingen har holdt seg stabil på omlag 40 % etter årtusenskiftet. Andelene som svarte at de forbandt stor risiko med å drikke fire-fem enheter med alkohol nesten hver dag var 77 % i 1995 og har vært om lag 70 % i perioden 2007-2019. For det å drikke fem eller flere enheter med alkohol ved samme drikkeanledning nesten hver helg, har andelen som svarer stor risiko på dette økt fra 29 % i 1995 til 52 % i 2019.

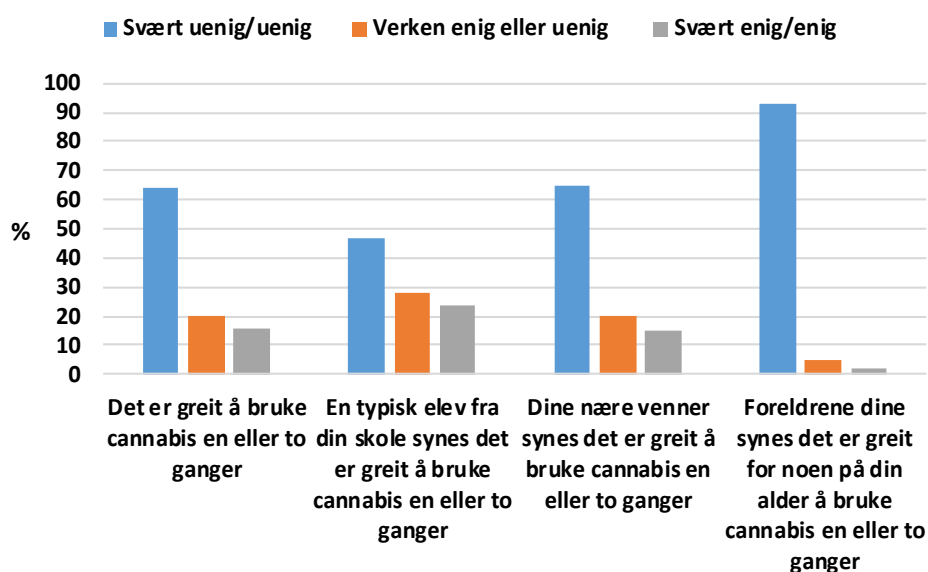
Mens risikooppfatningen relatert til bruk av cannabis har sunket gjennom perioden vi studerer, har den altså holdt seg stabil eller faktisk økt når det gjelder alkoholbruk (Burdzovic Andreas, 2019). Det er verdt å merke seg at mens ungdommene vurderer cannabis som mindre farlig enn tidligere, har som nevnt THC-nivået tredoblet seg og risikoen for skade er derfor trolig økt (Bretteville-Jensen og Bramness, 2019). Frem til 2019 var det flere ungdommer som vurderte regelmessig cannabisbruk som mer risikofyllt enn hyppig alkoholbruk, men i 2019 var andelene for regelmessig cannabisbruk (54 %) og det å drikke fem eller flere enheter med alkohol på en gang nesten hver helg (52 %) omlag like store.

Vurderingen av risiko for alkohol og cannabis stemmer med funn i en studie av norske studenter. Der ble alkohol vurdert som et rusmiddel som alt i alt er litt farligere enn cannabis (Pedersen, Fjær, Gray, & Soest, 2016).

Selv om det har skjedd en stor reduksjon i vurderingen av risikoen forbundet med regelmessig cannabisbruk, gjenspeiles ikke dette i en tilsvarende økning av oppgitt bruk av cannabis (fig 3.1).

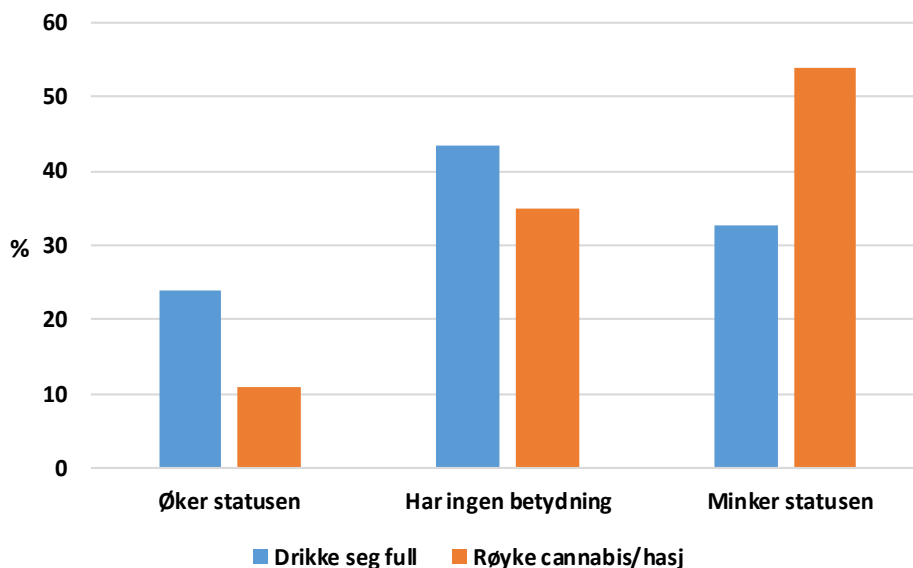
Holdninger til bruk av cannabis

Elevene ble i 2019 bedt om å ta stilling til en rekke påstander knyttet til det å bruke cannabis en til to ganger. Hovedbildet er at de fleste elevene mener at det ikke sees på som greit å bruke cannabis verken av foreldre, dem selv, venner eller en typisk elev ved egen skole. Hele ni av ti er oppgir at de er svært uenige/uenige i påstanden om at foreldrene vil synes det er greit for 15-16-åringene å bruke cannabis en eller to ganger (figur 5.3). Videre svarer seks av ti elever at de heller ikke selv synes at dette er greit, og det samme gjelder for om eleven mener nære venner synes det er greit å bruke cannabis en eller to ganger. På spørsmålet om en typisk elev fra samme skole synes det er greit å bruke cannabis en eller to ganger, oppgir om lag fem av ti at de heller ikke er enige i denne påstanden.

Figur 5.3 Andel 15-16-åringene som er enige eller uenige mht. ulike påstander om bruk av cannabis en til to ganger, 2019.

Det ble i tillegg spurt om hva som er viktig for å få status i vennemiljøet/ungdomsmiljøet, og hvor to av alternativene var «Å drikke seg full» og «Å røyke hasj» (figur 5.4).

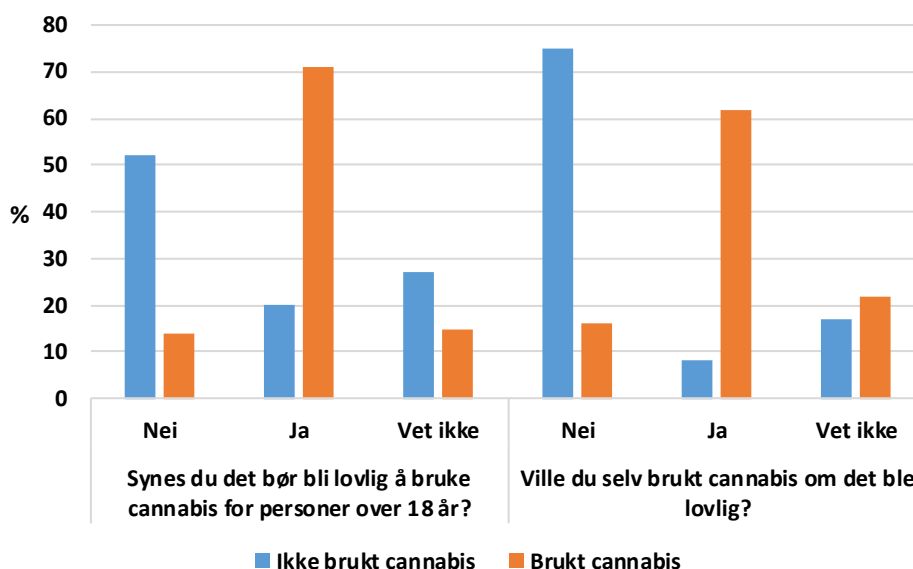

Figur 5.4. Andel 15-16-åringer som mener det å drikke seg full eller det å røyke cannabis øker, minker eller ikke har betydning for status blant venner, 2019.

Kun én av ti svarte at det å røyke cannabis var viktig for å få status, mens flertallet svarte at det ville minske statusen (55 %) eller ikke hadde betydning (35 %). Det å drikke seg full ble ansett for å øke statusen noe mer (24 %), og minske den noe mindre (33 %) enn det å røyke cannabis. Dette er tilnærmet de samme resultatene som på tilsvarende spørsmål i Ungdata-undersøkelsene (Bakken, 2019).

Legalisering av cannabis

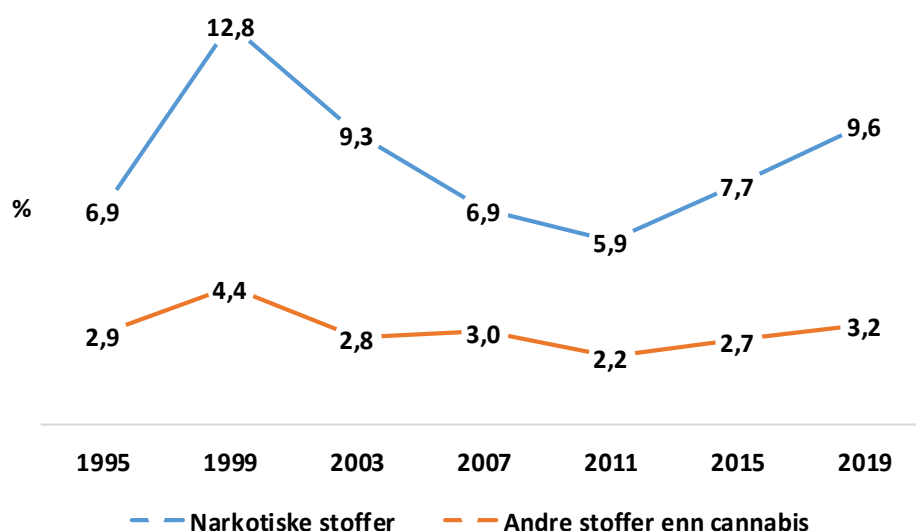
På spørsmål om legalisering av cannabis svarer fem av ti at de ikke synes det bør bli lovlig å bruke cannabis for personer over 18 år, og tre av ti svarer «vet ikke». På spørsmål om de selv ville brukt cannabis om det ble lovlig, svarer hele syv av ti nei, mens to av ti svarer at de ikke vet. Av figur 5.5 ser vi at det i hovedsak er ungdommer som noen gang selv har brukt cannabis som svarer at de synes det bør bli lovlig (70 %), og som oppgir at de selv ville brukt det om det ble lovlig (60 %).

Figur 5.5. Andel 15-16-åringar som mener det bør blir lovlig med bruk av cannabis for personer over 18 år, og som selv ville brukt cannabis om det ble lovlig, 2019.

6. Bruk av andre narkotiske stoffer, anabole steroider og sniffing av løsemidler

Generelt sett viser spørreskjemaundersøkelser om bruk av rusmidler blant ungdom at andre stoffer enn cannabis, som heroin, amfetamin o.l. er svært lite utbredt. Figur 6.1 viser andelen som noen gang har brukt minst ett narkotisk stoff, inkludert cannabis, og denne andelen er omlag den samme som andelen for noen gangs bruk av cannabis (figur 3.1). Dette tyder på at alle som noen gang har brukt et narkotisk stoff også – eller bare – har brukt cannabis. Andelen for noen gangs bruk av minst ett *annet* stoff enn cannabis har, som figur 6.1 viser, variert rundt 3 prosent etter årtusenskiftet.

Figur 6.1. Andel 15-16-åringar som oppga at de noen gang har brukt ulike narkotiske stoffer, 1995-2019.

For de fleste ulovlige rusmidler, inkludert anabole steroider, viser tabell 6.1 at det etter årtusenskiftet har vært noe over én prosent som har oppgitt bruk *noen gang*. I og med at tallene er små, knytter det seg relativt sett større grad av usikkerhet til disse enn hva som er tilfelle med opplysninger om rusmidler som er mer utbredt. Tallene må derfor tolkes med forsiktighet.

Tabell 6.1. Andel 15-16-åringar som oppga at de noen gang har brukt ulike narkotiske stoffer, samt anabole steroider, 1995-2019.

År	1995	1999	2003	2007	2011	2015	2019
Amfetamin	1,1	2,6	1,7	2,0	1,2	1,3	1,6
LSD	0,9	1,5	0,9	1,5	1,1	1,6	1,5
Ecstasy	2,0	2,5	1,4	1,8	1,2	1,5	1,5
Kokain	0,9	1,3	1,0	1,9	1,1	1,3	1,5
GHB	-	-	0,9	1,4	0,6	0,7	1,0
Heroin	1,2	1,2	0,8	1,4	0,7	0,8	1,0
Anabole steroider	1,6	1,3	1,0	1,6	1,1	0,8	1,1

Nye psykoaktive stoffer

I 2015 ble det for første gang spurt om bruk av nye psykoaktive stoffer (NPS), som er en samlebetegnelse på en rekke rusmidler som har liknende virkning som mer kjente illegale stoffer som cannabis og ecstasy. Disse stoffene betegnes også som «legal highs» eller «research chemicals», og den mest kjente stoffgruppen er såkalte syntetiske cannabinoider. NPS finnes i ulike former; som urteblandinger, pulver, krystaller eller piller (se Bretteville-Jensen og Bilgrei (2015) for mer informasjon

om nye psykoaktive stoffer). I 2015 var det 1,7 prosent av 15-16-åringene som oppga at de *noen gang* hadde brukt slike stoffer, og i 2019 var dette økt noe, til 2,9 prosent. I de fleste tilfellene dreier dette seg om bruk et beskjedent antall ganger. På spørsmål om bruk *siste 12 mnd.* oppga 2,2 prosent dette, og dette gjaldt i hovedsak de som også oppga at de hadde brukt cannabis siste 12 måneder. På spørsmål om hva slags form stoffet hadde, oppgir flertallet at de har brukt pulver, krystaller eller piller med ruseffekt.

Løsemidler

Andelen 15-16-åringer som oppgir at de har sniffet løsemidler *noen gang* har variert mellom 5 og 8 prosent, og mellom 2 og 4 prosent for *de siste 12 månedene*, i de ulike undersøkelsesårene (tabell 6.2).

Tabell 6.2. Andel 15-16-åringer som oppga at de har sniffet løsemidler *noen gang* og *siste 12 måneder*, 1995-2019

År	1995	1999	2003	2007	2011	2015	2019
Noen gang	7	6	5	8	5	6	5
Siste 12 måneder	4	3	3	4	3	3	2

7. Oppsummering av hovedfunn

- Etter nesten 10 år med stabile andeler for bruk av cannabis blant 10.-klassinger, var det i 2019 en økning i andelen unge som rapporterte slik bruk. I årene 2007 til 2015 svarte i gjennomsnitt 6,2 prosent av ungdommene at de hadde prøvd cannabis noen gang, mens i 2019 svarte 8,7 prosent det samme.
- Andelen med cannabiserfaring har økt både blant gutter og jenter. Det er imidlertid langt flere gutter enn jenter som har erfaring med cannabis (11,8 prosent versus 5,5 prosent i 2019), og for gutter startet økningen i bruk allerede i 2015.
- Andelen 10.-klassinger som oppgir bruk siste 12 måneder (7,1 prosent) eller siste 30 dager (4,0 prosent) er naturlig nok lavere enn for bruk noen gang, men også for disse ser vi en økning i 2019 sammenlignet med 2007-2015-perioden.
- For de aller fleste med cannabiserfaring dreier det seg om bruk én eller noen få ganger.
- Det er flere elever i Oslo med cannabiserfaring sammenlignet med resten av landet.
- Bruken av cannabis blant 15-16-åringene er fortsatt relativt lav i europeisk sammenheng.
- Selv om hasj tradisjonelt har vært den mest brukte typen av cannabisprodukter og 90 % av de med cannabiserfaring oppgir bruk av dette, har mange også brukt marihuana (45 %) og cannabisolje (ca. 20 %). Det er også hele 30 % av 10.-klassingene med cannabiserfaring som oppgir å ha brukt spiselige produkter som inneholder det rusgivende virkestoffet i cannabis (THC) og 20 % oppgir å ha drukket brus, iste o.l. som inneholdt THC.
- Tre av fem med cannabiserfaring har brukt cannabis samtidig med bruk av alkohol. De som rapporterer bruk av cannabis, har også drukket alkohol langt oftere siste 12 måneder enn ikke-brukere av cannabis.
- I perioden 1995-2019 har det vært en betydelig reduksjon i andelen som oppgir at de tror det er stor skade forbundet med å bruke cannabis. Spesielt har det vært stor reduksjon i vurdering av risiko knyttet til regelmessig bruk; her har andelen falt fra 87 % i 1995 til 54 % i 2019. Så sent som i 2015 var andelen på ca. 70 %, så det er spesielt de siste årene vi ser den største endringen i risikovurdering blant 10.-klassinger. Vi finner ikke tilsvarende fall i risikovurdering for ulovlige rusmidler som amfetamin og ecstasy.
- For alkohol er det nå flere enn tidligere som vurderer det som svært risikofyllt å drikke 4-5 enheter nesten hver helg, dvs. en økning fra 29 % i 1995 til 52 % i 2019. Andelen på 52 % tilsvarer dermed omtrent andelen som mener det er risikofyllt å bruke cannabis regelmessig (54 %).
- Én av fire ungdommer oppgir å ha blitt tilbudt cannabis. Det er dermed langt flere som er tilbudt cannabis enn som oppgir bruk av rusmiddelet.

- I 2019 svarte 35 % at de mente det var nokså lett eller svært lett å få tak i cannabis hvis de skulle ønske det. Opplevd tilgjengelighet har dermed økt noe fra 2007-2015-perioden da 28 % i snitt oppga det samme.
- Kun én av ti svarte at det å røyke cannabis var viktig for å få status i vennegjengen eller ungdomsmiljøet de tilhører.
- Fem av ti svarte at de ikke synes det bør bli lovlig å bruke cannabis for personer over 18 år, mens tre av ti svarer «vet ikke». På spørsmål om de selv ville brukt cannabis om det ble lovlig, svarer hele syv av ti nei, mens to av ti svarer at de ikke vet.
- Det er relativt få blant 10.-klassingene (rundt 3 prosent) som oppgir å ha brukt andre ulovlige stoffer som Ecstasy, kokain eller amfetamin noen gang.

Referanser

- [Bakken \(2016\). Ungdata. Nasjonale resultater 2016, NOVA Rapport 8/16. Oslo: NOVA](#)
- [Bakken, A \(2018\). Ung i Oslo 2018. NOVA Rapport 6/18. Oslo: NOVA](#)
- [Bakken, A. \(2019\). Ungdata. Nasjonale resultater 2019, NOVA Rapport 9/19. Oslo: NOVA, OsloMet](#)
- [Bakken, A. \(2020\). Ungdata 2020. Nasjonale resultater. NOVA Rapport 16/20. Oslo: NOVA, OsloMet](#)
- Bretteville-Jensen, A.L. (2019). Store endringer i cannabismarkedet. Kapittel 10 i Bretteville-Jensen, A.L. & Bramness, J.G. (red.). «Cannabisboka». Oslo: Universitetsforlaget.
- Bretteville-Jensen, A.L. og Bilgrei O.R. (red.) (2015). Nye psykoaktive stoffer – en rusmiddelrevolusjon? Oslo: Universitetsforlaget
- Bretteville-Jensen, A.L. & Bramness, J.G. (red.) (2019). «Cannabisboka». Oslo: Universitetsforlaget.
- Bretteville-Jensen, A.L. & Skretting, A. (2019). Cannabisbruk. Kapittel 12 i Bretteville-Jensen, A.L. & Bramness, J.G. (red.). «Cannabisboka». Oslo: Universitetsforlaget.
- Burdzovic Andreas J. (2019). Perceived harmfulness of various alcohol- and cannabis use modes: secular trends, differences, and associations with actual substance use behaviors among Norwegian adolescents, 2007-2015. *Drug and Alcohol Dependence* ;197:280–7. DOI: [10.1016/j.drugalcdep.2019.02.003](https://doi.org/10.1016/j.drugalcdep.2019.02.003)
- Burdzovic Andreas, J., Bretteville-Jensen, A.L (2018). Consideration of use opportunities, novel products and user modes in cannabis monitoring, research and policy: A response to the commentary. *Addiction*, 113(3): 575-576. DOI: [10.1111/add.14108](https://doi.org/10.1111/add.14108)
- [Bye, E.K. og Skretting, A. \(2017\). Bruk av rusmidler blant 15–16-åringer. Resultater fra ESPAD 1995-2015. Oslo: Folkehelseinstituttet.](#)
- [Englund, A. & Svensson, J. \(2020\). Ungas riskuppfattning och bruk – hänger det ihop? – Substansanvändning och riskuppfattning bland skolungdomar i de svenska ESPAD undersökningarna 1995 – 2019. FOKUSRAPPORT 05, Centraförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning \(CAN\), Stockholm.](#)
- [FHI \(2020\). Narkotika i Norge. Folkehelseinstituttet.](#)
- [Jensen, H.A.R, Udesen, C.H., og Ekholm, O. \(2020\). EkholmDen Europæiske Rusmiddelundersøgelse \(ESPAD\) 2019 Rusmiddeladfærd blandt skoleelever i 9. klasse i Danmark og udviklingen siden 1995. Sundhedsstyrelsen, København.](#)
- [KRIPOS \(2019\). NARKOTIKA- OG DOPINGSTATISTIKK 2019.](#)
- Pedersen, W., Fjær, E. G., Gray, P., & Soest, T. v. (2016). Perceptions of harms associated with tobacco, alcohol, and cannabis among students from the UK and Norway. *Contemporary Drug Problems*, 43(1), 47-61. <https://doi.org/10.1177/0091450916638578>
- [Raitasalo, K., Härkönen, J. \(2019\). Användning av alkohol och droger samt spel om pengar bland ungdomar – ESPAD-undersökningen. Statistiktapport 40/19, Institutet för hälsa och välfärd THL, Finland.](#)
- [Skretting, A., Bye, E.K \(2003\). Bruk av rusmidler blant norske 15-16-åringer. Resultater fra den norske delen av de europeiske skoleundersøkelsene - ESPAD 1995, 1999 og 2003. Oslo: Statens institutt for rusmiddelforskning 2003, SIRUS-rapport \(5\).](#)

[Vedøy, T.F og Skretting, A. \(2009\). Ungdom og rusmidler. Resultater fra spørreskjemaundersøkelser 1968-2008. Oslo: Statens institutt for rusmiddelforskning, SIRUS-rapport \(5\).](#)

Vedlegg 1. Spørsmål som er benyttet

Hvis du noen gang har brukt hasj eller marihuana (cannabis), hvor mange ganger har du brukt det?

	0 ganger	1-2	3-5	6-9	10- 19	20- 39	40 eller flere ganger
I løpet av ditt liv	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I løpet av de siste 12 måneder	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I løpet av de siste 30 dagene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Brukt hasj/cannabis samtidig med alkohol siste 12 måneder	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

De siste 12 månedene, har du brukt noen av disse cannabisproduktene?

	Aldri	Sjelden	Av og til	Ganske ofte	Veldig ofte
Hasj	☐	☐	☐	☐	☐
Skunk (Marihuana)	☐	☐	☐	☐	☐
Cannabisolje	☐	☐	☐	☐	☐
Spiselige produkter (godteri etc som inneholdt cannabis)	☐	☐	☐	☐	☐
Drikke (Brus, iste o.l som inneholdt cannabis)	☐	☐	☐	☐	☐
Annet	☐	☐	☐	☐	☐

Hvor vanskelig tror du det vil være for deg å få tak i hasj eller marihuana (cannabis) hvis du skulle ønske det?

- 1 Umulig
- 2 Svært vanskelig
- 3 Nokså vanskelig
- 4 Nokså lett
- 5 Svært lett
- 6 Vet ikke

Har du noen gang...

	0 ganger	1-2	3-5	6-9	10- 19	20- 39	40 eller flere ganger
hatt mulighet til å prøve hasj eller marihuana (cannabis) uten at du gjorde det?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
blitt tilbudt hasj eller marihuana (cannabis) enten for å dele (røyke) eller å kjøpe?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Hvordan fikk du tak i cannabis....

	Kjøpte selv	Fikk det gratis eller delte med noen jeg kjente godt (venn, kjæreste, søsken)	Fikk det gratis eller delte med noen jeg ikke kjente godt
....første gang du brukte det	☐	☐	☐
....siste gang du brukte det	☐	☐	☐

Hvor stor RISIKO tror du det er for at man pådrar seg skader (fysisk eller på andre måter) hvis man:

	Ingen risiko	Liten risiko	Moderat risiko	Stor risiko	Vet ikke
Prøver hasj eller marihuana en eller to ganger	☐	☐	☐	☐	☐
Røyker hasj eller marihuana av og til	☐	☐	☐	☐	☐
Røyker hasj eller marihuana regelmessig	☐	☐	☐	☐	☐
Prøver ecstasy/MDMA en eller to ganger	☐	☐	☐	☐	☐
Bruker ecstasy/MDMA regelmessig	☐	☐	☐	☐	☐
Prøver amfetamin/speed en eller to ganger	☐	☐	☐	☐	☐
Bruker amfetamin/speed regelmessig	☐	☐	☐	☐	☐

Hvor stor RISIKO tror du det er for at man pådrar seg skader (fysisk eller på andre måter) hvis man:

*Med en enhet alkohol mener vi 1 flaske/boks øl (33cl), 1 flaske/ boks cider, 1 flaske rusbrus, 1 glass vin, 1 snapsglass/shot med sprit/brennevin eller 1 drink med sprit/brennevin.)

	Ingen risiko	Liten risiko	Moderat risiko	Stor risiko	Vet ikke
Drikker en eller to enheter* med alkohol nesten hver dag	☐	☐	☐	☐	☐
Drikker fire-fem enheter* med alkohol nesten hver dag	☐	☐	☐	☐	☐
Drikker fem eller flere enheter* med alkohol på en gang nesten hver helg	☐	☐	☐	☐	☐

I hvilken grad er du enig eller uenig i følgende utsagn... :

	Svært uenig	Uenig	Verken enig eller uenig	Enig	Svært enig
Det er greit å bruke cannabis en eller to ganger	☐	☐	☐	☐	☐
En typisk elev fra din skole synes det er greit å bruke cannabis en eller to ganger	☐	☐	☐	☐	☐
Dine nære venner synes det er greit å bruke cannabis en eller to ganger	☐	☐	☐	☐	☐
Foreldrene dine synes det er greit for noen på din alder å bruke cannabis en eller to ganger	☐	☐	☐	☐	☐

Hva er viktig for å få status i ditt vennemiljø/ungdomsmiljø?

	Øker statusen mye	Øker statusen litt	Har ingen betydning	Minker statusen litt	Minker statusen mye
Å drikke seg full	☐	☐	☐	☐	☐
Å røyke hasj	☐	☐	☐	☐	☐

Hva mener du:

	Nei	Ja	Vet ikke
Synes du det bør bli lovlig å bruke cannabis for personer over 18 år?	☐	☐	☐
Ville du selv brukt cannabis om det ble lovlig?	☐	☐	☐

Hvis du noen gang har brukt noen av de stoffene vi nevner under, hvor mange ganger har du gjort dette?

	0 ganger	1-2 ganger	3 eller flere ganger
Ecstasy/MDMA	☐	☐	☐
Amfetamin	☐	☐	☐
Kokain	☐	☐	☐
LSD eller andre hallusinogener	☐	☐	☐
GHB	☐	☐	☐
Heroin	☐	☐	☐
Anabole steroider	☐	☐	☐

De neste spørsmålene er om nye stoffer

Det dukker stadig opp nye syntetiske stoffer med tilsvarende virkning som illegale rusmidler (for eksempel cannabis og ecstasy). De kalles ofte «legal highs», «research chemicals» og mer spesifikt syntetiske cannabinoider, mefedron, 5-it eller planter som salvia eller kratom. Stoffene finnes i ulike former; som urteblandinger, pulver, krystaller eller piller.

Hvis du noen gang har brukt slike stoffer, hvor mange ganger har du gjort dette?

	0 ganger	1-2	3 eller flere ganger	Vet ikke/usikker
I løpet av ditt liv	☐	☐	☐	☐
I løpet av de siste 12 måneder	☐	☐	☐	☐

Hva slags form var det på stoffet?

- 1 Urteblanding med ruseffekt
- 2 Pulver, krystaller eller piller med ruseffekt
- 3 Væske med ruseffekt
- 4 Annen form

Hvis du noen gang har sniffet løsemidler (lim o.l) hvor mange ganger har du gjort dette?

	0 ganger	1-2	3 eller flere ganger
I løpet av ditt liv	☐	☐	☐
I løpet av de siste 12 måneder	☐	☐	☐

Hvis du noen gang har drukket alkohol, hvor mange ganger har du drukket?

	0	1-2	3-5	6-9	10-19	20-39	40 eller flere
Til sammen i løpet av ditt liv	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I løpet av de siste 12 måneder	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I løpet av de siste 30 dagene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Tenk tilbake på de SISTE 30 DAGENE. Hvor mange ganger har du drukket fem eller flere enheter med alkohol ved samme anledning? (Med én enhet alkohol mener vi 1 flaske/boks øl (33cl), 1 flaske/ boks cider, 1 flaske rusbrus, 1 glass vin, 1 snapsglass/shot med sprit/brennevin eller 1 drink med sprit/brennevin.)

- 1 Ingen ganger
- 2 1
- 3 2
- 4 3-5
- 5 6-9
- 6 10 ganger eller mer

Utgitt av Folkehelseinstituttet
Oktober 2020
Postboks 222 Skøyen
NO-0213 Oslo
Telefon: 21 07 70 00
Rapporten kan lastes ned gratis fra
Folkehelseinstituttets nettsider www.fhi.no